

TILVÆKST Salgsafgrøder nr. 22

Indhold

- **MARK**
- Aktuelt i marken
- Nedvisning af ærter og hestebønner
- Efterafgrøder, krav til dækningsgrad afhænger af såtidspunkt
- Efterårsplanteværn vinterraps
- Meldrøjer – ny grænseværdi
- Gråbynke bekæmpes bedst i stub
- **REGLER OG TILSKUD**
- Forpagtninger/bytte af jord

MARK

Aktuelt i marken

Af planterådgiver Henrik Otto Clement

Høstvejret driller mange steder lige nu. Der bliver høstet, når det kan lade sig gøre og det oftest med meget høje vandprocenter. Der bliver skårlagt korn, noget bliver ensileret og andre marker bliver høstet delvist i områder. Udfordringer er der nok af.

Andre marker skal ikke høstes, men bare stå, som de er. Det gælder f.eks. blomsterbrak som vi så kan nyde synet af. Vildtstriber lyser også op. Jo der bliver gjort meget, som tjener landmanden til ære.

Billede 1-3 Vildtstriber og blomsterbrak. Foto: Niels Holmgaard og Per Skodborg Nielsen, SAGRO

Nedvisning af ærter og hestebønner

Af planterådgiver Eva Tine Engelbreth

Det er på høje tid at få nedvisnet ærter og hestebønner.

Nedvisning af ærter og hestebønner er aktuel når:

- Ukrudtsbekæmpelsen har svigtet, så ukrudtet har en betydelig grønmasse. Ved nedvisning tørrer afgrøden hurtigere op ved høst.
- Oprydning i afgrøden før høst af f.eks. kvik og andet rodukrudt, så marken er klar til såning uden pløjning straks efter høst.
- Når ærter og hestebønner er uens modne. Ærterne kan fx være grønne i toppen endnu og i hestebønnerne skal det gøres når tre fjerdedele af bælgene er brune/sorte og vandindholdet er ca. 30 %.
- Ærter og hestebønner, som IKKE er til fremavl eller konsum

Der anvendes 1.440 gram glyphosat pr. ha. og tilsæt gerne ammoniumsulfat og spredklæbemiddel, som uanset produkt vil sikre større optagelse. Nedvisning af stor grønmasse, tager som regel omkring 3 uger, men afhænger af vejrforholdene. Så hvis det pt. ustadige vejr fortsætter, kan der forventes tre uger. Som i andre afgrøder er der 10 dages sprøjtefrist.

Efterafgrøder, krav til dækningsgrad afhænger af såtidspunkt

Når du indmelder senere etablering af efterafgrøderne, opnås den fordel, at dækningsgraden i en kontrolsituation nedsættes. Hvor meget, den nedsættes, kan ses i tabel 1. Det betyder, at hvis du f.eks. har sået efterafgrøder d. 26. august, og får besøg af kontrollen d. 27. september, så skal efterafgrøden dække mindst 5 %. I en mark der kontrolleres samme dag, med efterafgrøder sået senest d. 20. august, skal dækningsgraden være mindst 30 %. Du bør derfor melde det ind hvis såningen er forsinket.

Vær opmærksom på, at i de tilfælde, hvor der står at kravet er 0 % dækning i tabel 1, skal der være synlige tegn på etableringen af efterafgrøder, fx i form af udsæd eller fremspiring.

Tabel 1 Oversigt over minimum dækningsgrad afhængig af såtidspunkt og hvornår marken kontrolleres.

Periode hvor kontrollen gennemføres	Seneste såtidspunkt for efterafgrøder (Mindstekrav til dækning)			
	20. august	24. august	28. august	7. september
11. september til 14. september	15 %	0 %*	0 %*	0 %*
15. september til 20. september	20 %	5 %	0 %*	0 %*
21. september til 25. september	25 %	10 %	0 %*	0 %*
26. september til 1. oktober	30 %	15 %	5 %	0 %*
2. oktober til 6. oktober	35 %	20 %	10 %	0 %*
7. oktober til 20. oktober	40 %	25 %	15 %	10 %

*Der skal dog være synlige tegn på etablering af efterafgrøder i form af fx udsæd eller fremspiring.

Efterårsplanteværn vinterraps

Af planterådgiver Birgit Vestergård

I: Ukrudt- jordmidler og Belkar: ja tak!

Midler med Clomazon (Centium 36 CS, Clomate, Kalif 360 CS m. fl) er aktuelle som jordmidler hvis man forventer meget enårigt rapgræs, som beskrevet i **TILVÆKST Salgsafgrøder nr. 20**. OBS at virkningen kan være for hård, hvis der kommer kraftigt regnskyll lige efter behandlingen, så midlet kommer i kontakt med frøene. Og at virkningen kan nedsættes ved store mængder organisk materiale på overfladen som på nedenstående foto.

Enkelte af vores landmænd har haft godt held med at bruge 0,15 l/ha clomazon *efter* fremspiring, på rapsens 2-3 blad-stadium. Dette kræver en "Mindre Anvendelses-godkendelse", som kun nogle af midlerne har.

P.S. Vedr. godkendelser må Reactor 360 CS kun anvendes indtil 1. maj 2024

Billede 4 NoTill-såning af raps efter hvede med snittet halm. De som ikke har Kerb til rådighed, bør særligt satse på clomazon mod enårigt rapgræs, selvom der her må forventes nedsat effekt pga. halmen. (foto: Birgit Vestergård).

Det bedste jordmiddel i raps er Kerb 400 SC. Ved brug i november-december, ved jordtemperatur under 10 °C og fugtig jord, rydder 1- 1,25 l/ha normalt op i alt græsukrudt, spildkorn samt fuglegræs. Midlet er desuden vigtigt, fordi det næsten ikke deler virkemekanisme med andre ukrudtsmidler. Dermed er det en ret effektiv "resistens-bryder".

Behandling mod spildkorn eller større mængder rajgræs kan ikke altid afvente Kerb-behandling. Overvintrende arter kræver størst opmærksomhed. Overvej om du kan nøjes med behandling i sammenpløjninger og foragre. Midler og doser ses af nedenstående tabel:

Tabel 2 Spildkorn og græs i vinterraps.

Løsning	Virker mod	Middel (dosis/ha)	Kemipris (ifølge Middel- databasen.dk)	Bemærkninger
1	Byg	0,15- 0,25 l Agil 100 EC +0,15 Sprede/klæbemiddel	40-60	September, på småt ukrudt. Højeste dosis mod vinterbyg. Her kan sprede-middel droppes Kun hvert 3. år på samme areal
2	Byg	0,3-0,5 l Focus Ultra + 0,5 Dash	80-125	September, på småt ukrudt. Højeste dosis mod vinterbyg. Max. 2 behandlinger med min. 7 dages interval Kun hvert 3. år på samme areal
3	Hvede, rug, vindaks, hejre, agerrævehale, alm. rapgræs	0,35-0,5 l Agil 100 EC	85-120	0,5 l/ha først fra st. 13. Højeste dosis mod græsser. Kun hvert 3. år på samme areal
4	Hvede, rug, vindaks, hejre, agerrævehale, alm. rapgræs	0,7 – 1 l Focus Ultra + 0,5 Dash	165-225	September, på småt ukrudt. Højeste dosis mod græsser Max. 2 behandlinger med min. 7 dages interval Kun hvert 3. år på samme areal
5	Rajgræs	1,5 l Focus Ultra + Dash	327	Max. 2 behandlinger med min. 7 dages interval Kun hvert 3. år på samme areal. Ikke-resistente bestande bekæmpes billigere med ca 1 l/ha Agil
6	Diverse græsser og spildkorn, fuglegræs	1,0-1,25 l Kerb 400SC	282-355	November-december. Jordtemperatur under 10 C°. Højeste dosis mod væselhale, agerrævehale, italiensk rajgræs og ubehandlet fuglegræs

Kilde: SEGES

Efter forbud mod brug af Galera (pr. 2. april 2024) og indskrænkninger af brugen af Matrigon og Korvetto, er Belkar reelt eneste sikre kamille-middel i vinterraps. Belkar er i øvrigt effektiv mod burrester, hyrdetaske, storkenæb eller fuglegræs (fuglegræs kan dog bekæmpes med Kerb). Dermed er det aktuelt på næsten alle rapsmarker (!). Dermed skal man blot tage stilling til, om man kører split- eller enkelt-behandling.

Split-behandling med 2 x 0,25 l/ha Belkar i st. 12-15 er en fordel hvis:

- Der er storkenæb, som *skal* behandles tidligt, før man må bruge den højere dosis.
- Rapsen udvikles ujævnt. Raps med kun 2 blade skades nemt af højere doseringer.
- Der er udsigt til en vækstregulering i st. ca. 15. Da man bør holde 7 dages afstand til vækst-regulering, kan det være svært at time begge behandlinger godt, hvis man ikke har lagt en "bund" mht. ukrudtet på de tidlige stadier.

Men en enkelt-behandling på f.eks. 0,4 l/ha i stadium 16 er det til gengæld nemmere at time i forhold til

ukrudtsbehandlinger med Agil eller Focus, der skal ske på småt ukrudt.

II Skadedyr

Snegle er et af de mest tabsvoldende skadedyr i vinterraps. Den seneste tids fugt har givet godt liv til sneglene. Som vi skrev i **TILVÆKST Salgsafgrøder nr. 20**, bør man som minimum sprede ca. 4 kg/ sneglekorn i marken lige efter såning, og i øvrigt gentage behandlingen, hvis kornene ædes.

Midlerne: SluXX HP/ATR Sneglekorn/LFS Sneglegift HP og Ironmax Pro har angiveligt samme effekt. Ferrex havde dårligere effekt i landsforsøg 2017. Nu er kornene ændret til at være linseformede, hvilket ifølge firmaet har forbedret effekten.

Rapsjordlopper er et andet meget alvorligt skadedyr i raps, men først efter rapsens fremspiring. I **TILVÆKST Salgsafgrøder nr. 20** skrev vi at Mavrik kan bruges mod jordlopper. Det er korrekt, men midlet har vist lavere effekt i Landsforsøgene. I stedet kan 0,1- 0,15 kg/ha Lamdex bruges (men kun til og med st. 13). 0,05-0,075 kg Kaiso Sorbie må bruges over hele vækstsæsonen, men kun en enkelt gang. Dvs. har man brugt det i september, mod de gnavende jordlopper, må det ikke bruges i -typisk- oktober mod de æglæggende (Lamdex må bruges 3 gange i alt).

Billede 5 Gnav af rapsjordlopper. Her er skade-tærsklen for bladgnav på 5-10 % bortgnav klart overskredet. De voksne jordlopper bekæmpes indtil ca. 4 blad-stadiet. (Foto: Ghita C. Nielsen, SEGES)

Behandling mod jordloppernes larver ofte aktuel i oktober. Vi har i år intet registreringsnet mod jordlopperne og vi opfordrer jer derfor til at opstille gule fangbakker (gerne 1 pr 5 ha) for at følge flyvetidspunktet og evt. angrebsgraden i jeres marker. Vi har fangbakker på lager til de første, der efterspørger.

III Vækstregulering.

Tidlig vækstregulering virker bedst, da det drejer sig om at *forebygge* at vækstpunktet hæves. På fotoet nedenunder (raps sået d. 10. aug. 2022 efter nedfældning af biogylle og med tæt plantebestand) er det her på tide at få vækstreguleret.

Billede 6 Vinterraps i st. 15 og på vej til at hæve vækstpunktet. Her er det tid for vækstregulering. (Foto: Michael Fleng, SAGRO)

Efter revurderingen af Orius og Folicur-midlerne, må disse ikke længere bruges i raps om efteråret og middel-valget til vækstregulering er derfor betydeligt indskrænket

Tabel 3 Midler til vækstregulering om efteråret i vinterraps. Hvor midlerne også har effekt mod svampe, er det angivet. Der er dog sjældent behov for svampebehandling om efteråret.

Løsning	Virkning (begrænset effekt i parentes)	Middel (dosis/ha)	Kemipris (ifølge Middeldatabasen.dk)	Bemærkninger
1	Vækstregulering/rodhalsråd, lys bladplet	0,5 l Juventus 90	140	Fra st. 15. Tæller ikke med som "triazol". Max. 2 gange pr. sæson
2	Vækstregulering /(rodhalsråd, lys bladplet)	0,4 l Caryx	140	Fra st. 13 Tæller ikke med som "triazol". Efter efterårsbehandling må evt. forårsbehandling afpasses m.h.t. dosis.
3	Vækstregulering*	0,75 l Medax Top + 2 l Ammoniumsulfat	160	Fra st. 13. NB <u>ammoniumsulfat</u> tilsættes i sprøjten før Medax T.
4	Vækstregulering, rodhalsråd	0,25 kg Cantus	230	

*Medax Top er ret ny i raps. Midlet har ikke været med i Landsforsøg med vinterraps. Ifølge firmaet vækstregulerer Caryx lidt bedre.

IV Svampe.

Efterårsbehandling sjældent nødvendig.

Rodhalsrød, Phoma er den eneste svamp, der kan udløse behandling om efteråret. Måltrettet behandling anbefales kun ved pletter som på nedenstående foto på næsten alle blade, tidligt, omkring st. 13-14. Ved sådanne udbredte angreb anbefaler vi 0,5 l/ha Juventus 90 (fra st.15) eller 0,25 kg/ha Cantus. Angreb senere i sæsonen er normalt ufarlige, da rodhalsen kun smittes fra bladene lige omkring denne.

Billede 7 De karakteristiske pletter af rodhalsrød. Svampen trives i et fugtigt og mildt efterår. Pletterne skal være på næsten alle blade i det tidlige efterår for at udløse behandling. (Foto: Ghita C. Nielsen, SEGES)

Meldrøjer – ny grænseværdi

Af planterådgiver Henrik Otto Clement

Grænseværdien bliver pr. 1. juli 2024 mere end halveret fra 0,5 g til 0,2 g meldrøjer. Konsekvensen af den ny grænseværdi bliver at der fremover oftere vil være problemer med meldrøjer.

Der er ikke så meget at hente ved sortsvalg, så det er de ting du kan gøre i marken, du bør have fokus på.

Undgå at køre med dæk der er bredere end køresporene og i øvrigt mindst mulig kørsel i forager, kiler mm. Planter der beskadiges, vil blomstre senere og derved få en dårlig bestøvning, med risiko for dannelse af meldrøjer. Udkørsel af gylle bør ske tidligt.

Er der meldrøjer i kørespor og forager, kan det evt. høstes for sig.

Gråbynke bekæmpes bedst i stub

Af planterådgiver Henrik Otto Clement

Bekæmpelse af gråbynke, foretages bedst efter høst i stub, når der er vækst i planterne. Til bekæmpelse skal der anvendes 1000-1100 g aktiv stof glyphosat pr. ha. Bedste effekt opnås ved at tilsætte ammoniumsulfat.

REGLER OG TILSKUD

Forpagtninger/bytte af jord

Af planterådgiver Henrik Otto Clement

Når jord kommer tilbage efter at have været lejet ud i et eller flere år, er det vigtigt at være opmærksom på, hvordan lejeren har haft arealerne delt op og hvad forfrugten har været.

Det er vigtigt at undgå den samme afgrøde i mere end 3 år i træk. 2022 er reference år, dvs. det første år man tæller med.

Har der været kartofler, vil der ofte være vårbyg eller f.eks. 4% brak i forager eller kiler.

Er der udlagt brak, så skal brakken ligge hele kalenderåret for at opfylde kravet til ordningen.

Når nye aftaler indgås, er det derfor vigtig af få aftalt hvilke afgrøder, der har været og skal være i marken fremad. Ligeledes ved aflevering efter endt forpagtnings periode.